

DPB – 510 (San)

M.A. Final (Sanskrit) Examination, July/August 2011

Directorate of Distance Education

Paper – V : VEDA, UPANISAD, GITA AND VEDIC LITERATURE

Texts : 1) Veda Bharati

2) Kathaka Upanisad

3) Bhagavadgita (Adh. IV, V and VI)

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70/80

- Instructions :*
- 1) Students who have attended 30 Marks IA Scheme will have to answer for total of 70 Marks.
 - 2) Students who have attended 20 Marks IA Scheme will have to answer for total of 80 Marks.
 - 3) Answer either in **Kannada** or **English** or **Sanskrit**.

PART – A
(Freshers and Repeaters)

I. मन्त्रद्वयं व्याख्यात ।

10

- 1) अ॒पाद॑ह॒स्तो अ॑पृ॒तन्य॑दिन्द्र॒म्
आस्य॑ वज्र॒मधि॑ सानौ॑ जघान ।
वृ॒ष्णो व॑धिः॒ प्रति॑मानं॒ बुभू॑षन्
पु॒रुत्रा॑ वृ॒त्रो अ॑शय॒दव्य॑स्तः ॥
- 2) ता वां॑ वास्तू॒न्युश्म॑सि॒ गम॑ध्यै
यत्र॑ गावो॒ भूरि॑शृ॒ङ्गा अ॒यासः॑ ।
अत्रा॑ह॒ तदु॑रु॒गाय॑स्य॒ वृष्णः॑
पर॑मं प॒दमं॑ व॒ भाति॑ भूरि॑ ॥

P.T.O.

- 3) तव व्रत सुभगासः स्याम
स्वाध्यौ वरुण तुष्टुवांसः ।
उपायन उषसां गोमतीनाम्
अग्रयो न जरमाणो अनु द्यून् ॥

II. अग्निसूक्तस्य अथवा विष्णुसूक्तस्य विशेषविषयान् वर्णयत ।

10

III. श्लोकद्वयं अनुद्य व्याख्यात ।

10

- 1) नायमात्मा प्रवचनेन लभ्यो
न मेधया न बहुना श्रुतेन ।
य मेवैष वृणुते तेन लभ्यः
तस्यैष आत्मा विवृणुते तनूं स्वाम् ॥
- 2) शांतसंकल्पः सुमना यथा स्याद्
वीतमन्युर्गौतमो माभिमृत्यो ।
त्वत्प्रसृष्टं माभिवदेत्प्रतीत
एतत् त्रयाणां प्रथमं वरं वृणे ॥
- 3) अणोरणीयान्महतो महीयान्
आत्मास्य जन्तोर्निहितो गुहायाम् ।
तमक्रतुः पश्यति वीतशोको
धातुप्रसादान्महिमानमात्मनः ॥

IV. कठोपनिषद्गीत्या वाजश्रवसः यज्ञप्रसङ्ग समीक्षत ।

10

अथवा

यमदत्तस्य द्वितीयवरस्य तत्त्वं विमृशत ।

V. अ) भगवद्गीतोक्तप्रकारेण आत्मसंयमयोगस्य विषयान् विवृणुत ।

10

अथवा

कृष्णेन भगवता उपदिष्टं कर्मतत्त्वं समीक्षत ।

आ) टिप्पणीद्वयं लिखत ।

10

1) यज्ञस्वरूपम् ।

2) कर्मसंन्यासः ।

3) पंडिताः समदर्शिनः ।

VI. चतुर्णां लघुटिप्पणीः रचयत ।

10

1) केनोपनिषत् ।

2) ऋग्वेदे पृथिवीस्थानदेवताः ।

3) ऋग्वेदकालः ।

4) निरुक्तम् ।

5) शतपथब्राह्मणम् ।

6) भैषज्यसूक्तानि ।

PART – B
(Freshers Only)

VII. कठोपनिषदि निरूपितं आत्मस्वरूपं विवृणुत ।

अथवा

अथर्ववेदे प्रतिपादितान् विषयान् संग्रहीत ।

10

DPB – 520 (San)

**M.A. (Final) Sanskrit Examination, July/August 2011
Directorate of Distance Education**

Paper – VI : ARTHASĀSTRA, SMRTI, EPIC AND ESSAY

Texts : 1) Arthasāstra of Kautilya (Vinayādhikarana)

**2) Yājñavalkya Smṛti (Vyavaharadhyaya
1 - 6 Prakaranas)**

3) Nalopākhyāna from Mahābhārata

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70/80

Instructions : 1) Students who have attended 30 Marks IA Scheme will have to answer for total of 70 Marks.

2) Students who have attended 20 Marks IA Scheme will have to answer for total of 80 Marks.

3) Answer either in **Kannada** or **English** or **Sanskrit**.

PART – A

(Freshers and Repeaters)

I. कौटिल्योक्तदिशा 'विद्याश्चतस्रः' – विशदयत ।

10

अथवा

वार्तादण्डनीतिस्थापनमधिकृत्य निबन्धमारचयत ।

II. द्वौ लघुटिप्पण्यौ रचयत ।

10

1) वृद्धसंयोगः ।

2) अमात्योत्पत्तिः ।

3) दूतप्रणिधिः ।

4) राजप्रणिधिः ।

P.T.O.

III. याज्ञवल्क्यमतेन उपनिधिप्रकरणस्य सारांशं निरूपयत । 10

अथवा

ऋणदान प्रकरणं विवृणुत ।

IV. द्वयोः लघुटिप्पण्यौ लिखत । 10

1) सभासदलक्षणम् ।

2) कूटसाक्षिणः ।

3) लेख्यप्रकरणम् ।

V. ऋतुपर्णमहाराजस्य पात्रचित्रणं कुरुत । 15

अथवा

दमयन्ती वृत्तान्तं निरूपयत ।

VI. अधोनिर्दिष्टेषु एकमधिकृत्य संस्कृते निबन्धं लिखत । 15

1) उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ।

2) मौल्याधारितजीवनम् ।

3) योगः कर्मसु कौशलम् ।

PART – B

(Freshers only (80 Marks Scheme))

VII. अर्थशास्त्रमनुसृत्य राजर्षेः जीवनं उपवर्णयत । 10

अथवा

याज्ञवाल्क्यस्मृतिमनुसृत्य प्रातिभाव्यं निरूपयत ।

DPB – 530 (San)

M.A. (Final) Examination, July/August 2011
Directorate of Distance Education
SANSKRIT

Paper – VII : Vyakarana – 2 and Linguistics

Texts : 1) सिद्धान्त कौमुदी

(From उपपद to the end of समास प्रकरण)

2) Linguistics (I.E.)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70/80

- Instructions :** 1) Students who have attended 30 Marks IA Scheme will have to answer for total of 70 Marks.
2) Students who have attended 20 Marks IA Scheme will have to answer for total of 80 Marks.
3) Answer either in **Sanskrit** or **Kannada** or **English**.

PART – A
(Freshers and Repeaters)

- I. चत्वारि सूत्राणि सोदाहरणं विवृणुत । 12
- 1) तत्पुरुषस्याङ्गुलेः संख्याव्ययादेः ।
 - 2) ग्रामकौटाभ्यां च तक्षणः ।
 - 3) छाया बाहुल्ये ।
 - 4) परवल्लिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः ।
 - 5) ओर्गुणः ।
 - 6) राजदन्तादिषु परम् ।
- II. चत्वारि समस्तरूपाणि सप्रमाणं लिखत । 12
- 1) सर्वा रात्रिः ।
 - 2) इनस्य सभा ।
 - 3) वीराः पुरुषाः यस्मिन् ।
 - 4) पाचिका भार्या यस्य ।
 - 5) हरिश्च हरश्च ।
 - 6) अजातं ककुदमस्य ।
 - 7) द्वौ दन्तौ यस्य ।

P.T.O.

III. चत्वारि विग्रहवाक्यान् सप्रमाणं रचयत ।

12

- 1) कुम्भकारः ।
- 2) अर्धपिप्पली ।
- 3) सुदिनाहम् ।
- 4) कुब्रह्मा ।
- 5) द्वित्राः ।
- 6) प्रशस्तभ्राता ।
- 7) शिवकेशवौ ।

PART – B
(Freshers and Repeaters)

IV. भाषास्वरूपमधिकृत्य प्रबन्धं रचयत ।

12

अथवा

रचनात्मक वर्गीकरण विधानानुसारेण भाषाविभागान् सोदाहरणं विवृणुत ।

V. भारतीय भाषाशास्त्रेतिहासमधिकृत्य प्रबन्धं रचयत ।

12

अथवा

ध्वनिनियमान् विवृणुत ।

VI. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत ।

10

- 1) द्राविडभाषाः ।
- 2) सादृश्यनियमः ।
- 3) अर्थसंकोचः ।
- 4) स्थानप्रयत्नविवेकः ।
- 5) पाणिनिः ।
- 6) कालुष्यः ।

PART – C
(Freshers only)

VII. इतरेतरद्वन्द्वसमासमधिकृत्य टिप्पणीं लिखत ।

10

अथवा

इण्डोयुरोपियन् भाषाकुटुम्बस्य विशिष्टलक्षणानि लिखत ।

DPB – 540 (San)

M.A. Final Examination, July/August 2011

SANSKRIT

Directorate of Distance Education
Paper – VIII : Special Alankara – 2
Texts : Kavyaprakasa 1-5 Ullasas
History of Sanskrit Poetics

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70+10

Note : Answer either in Kannada or English or Sanskrit.

Instructions : 1) Students who have attended 30 Marks IA Scheme will have to answer for total of 70 Marks.

2) Students who have attended 20 Marks IA Scheme will have to answer for total of 80 Marks.

PART – A

(Freshers and Repeaters)

I. अविवक्षितवाच्यध्वनिं सभेदं सोदाहरणं च विवृणुत । 10

अथवा

अभिनवगुप्तस्य अभिव्यक्तिवादं विशदयत ।

II. अलङ्कारशास्त्रं प्रति मम्मटस्य योगदानं प्रतिपादयत । 10

अथवा

मम्मटोक्तरीत्या शृङ्गारसं सभेदं विवृणुत ।

III. मम्मटेनकृतं शब्दार्थस्वरूप विवेचनं प्रतिपादयत । 10

अथवा

गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य अगूढव्यङ्ग्यं सोदाहरणं विवृणुत ।

IV. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत । 10

1) वाचकः ।

2) हास्यरसः ।

3) काव्यलक्षणम् ।

4) काव्यप्रयोजनानि ।

5) भावशान्तिः ।

6) उपाधिः ।

P.T.O.

V. चतुर्णां ससन्दर्भं विवृणुत ।

10

- 1) लक्षणारोपिताक्रिया ।
- 2) प्रबन्धेऽप्यर्थशक्तिभूः ।
- 3) न च शब्दः स्वलद्गतिः ।
- 4) रसस्य च प्राधान्यात् नालङ्कारता ।
- 5) अव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतम् ।
- 6) अनलङ्कृती पुनः क्वापि ।

VI. दण्डिना कृतं गुणविवेचनं प्रति प्रबन्धमेकं लिखत ।

10

अथवा

वक्रोक्तिसिद्धान्तमधिकृत्य प्रबन्धं रचयत ।

VII. चत्वारि विवृणुत ।

10

- 1) भामहः ।
- 2) कुवलयानन्दः ।
- 3) रसगंगाधरः ।
- 4) विश्वनाथः ।
- 5) काव्यमीमांसा ।
- 6) विद्यानाथः ।

PART – B

(Freshers only) (80 marks scheme) :

VIII. मम्मटमनुसृत्य उपादानलक्षणं सोदाहरणं विवृणुत ।

अथवा

अलङ्कारसिद्धान्तं प्रति रुद्रटस्य योगदानं निरूपयत ।

10